

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Председател: чл.-кор. Дамян Дамянов, д.м.н.
Зам.-председатели: чл.-кор. Ангел Попов, д.ф.н.
чл.-кор. Мария Балтаджиева, д.т.н.

Председатели
на СУБ:

Акад. Асен Хаджиолов
1944-1945

Проф. Георги Павлов
1945-1946

Акад. Михаил Димитров
1946-1962

Акад. Кирил Братанов
1962-1986

Акад. Любомир Илиев
1986-1989

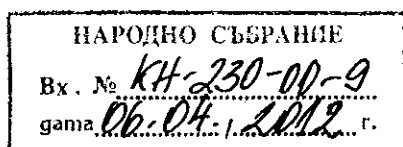
Чл.-кор. Александър Янков
1989-1990

Проф. Иван Матев
1990-1998

Чл.-кор. Дамян Дамянов
1998

София, 5 април 2012 г.
Изх. № 34

ДО
Г-Н ОГНЯН СТОИЧКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ПАРЛАМЕНТАРНАТА КОМИСИЯ
ПО ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И
ВЪПРОСИТЕ НА ДЕЦАТА,
МЛАДЕЖТА И СПОРТА

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СТОИЧКОВ,

Благодаря Ви за поканата да участвам в заседанието на Комисията по образование, наука и въпросите на децата, младежта и спорта, което ще се проведе на 11 април т.г. по въпросите на фонд „Научни изследвания“.

Точно преди една година Съюзът на учените в България проведе заседание на своя Обществен Дискусионен клуб по проблемите на науката и висшето образование, на което бяха обсъдени въпросите, свързани с фонд „Научни изследвания“ и основните изисквания за неговата дейност. Материалите от дскусията, заедно със становището на СУБ бяха отпечатани в брошура и разпространени.

За съжаление изводите и препоръките, които бяха направени тогава, не са загубили своето значение и днес. Няма информация за решения на държавните институции по грубите нарушения в дейността на Фонда през минали години, както и за предотвратяване на такива нарушения в бъдещата негова дейност. На практика той все още няма сесии, които да отразяват неговата основна цел – стимулирането на научни изследвания.

Независимо от съществуващите законови разпоредби бъдещето на фонд „Научни изследвания“ не е ясно. Този извод правим, като изхождаме от няколко обстоятелства. Не се предоставят средства за пълноценно функциониране на фонда и липсва желание в управляващите да се развива науката в България. В последния доклад на Световната банка за науката в нашата страна се препоръча сливането на фонд „Научни изследвания“ с Националния инвестиционен фонд или поставянето им под едно управление.

В предложенията на управляващите за оперативни програми, тематични цели и водещо ведомство за разработването на всяка програма за програмния период 2014 – 2020 липсва оперативна програма за наука и научни изследвания, за развитие на образованието, както и участието на Министерството на образованието, младежта и науката в осъществяването на програмата. Предвижда се оперативна програма „Иновации и предприемачество” (употребява се и друго наименование „иновации и конкурентоспособност”), водена от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма. А програмната цел „Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите” ще се осъществява както по посочената оперативна програма, така и чрез програмата за селските райони, водена от Министерството на земеделието и храните. За осъществяването на оперативните програми освен средствата от ЕС, е необходимо и сериозно национално финансиране. Дори и да съществува, фондът вероятно няма да разполага с необходимите средства за осъществяване на поставените му цели. Никой никъде не говори за реализирането на приоритетните направления на Стратегията за развитието на научните изследвания. Очевидно и сега те ще останат само на книга.

На научната общност са известни промените в управленческото тяло на фонда. Поставя се въпросът дали хабилитацията на председателя на Изпълнителния съвет отговаря на българското законодателство и на Правилника на фонда. Категорично трябва да заявим, че този проблем произтича от сегашното негово незадоволително законово решаване.

Придобитото висше образование извън страната се признава по реда на Наредбата за държавните изисквания за признаване на придобитото висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища, т.е. има държавна институция (МОМН), която признава придобитото висше образование в чужбина.

Една от задачите на бившата Висша атестационна комисия беше да признава и приравнява научни степени и научни звания, получени в чужбина с българските степени и звания след проверка и с определен докладчик.

На основание чл. 5, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България „придобитите в чужбина научни степени се признават от висшите училища или от научните организации в Република България при условия и по ред, определен с правилниците им, в съответствие с нормативните актове и международните договори, по които България е страна”. Наивно е да се мисли, че всяко висше училище или научна организация само за себе си познава напълно тези „нормативни актове и международни договори”. Повече от необходимо е да има държавно звено, компетентно по тази тематика, което най-малко да консултира ВУ и НО при проблеми, възникнали с признаване на научни степени.

По отношение на академичните длъжности въпросът стои по друг начин. В съответствие с чл. 15, ал. 3 от ЗРАСРБ „преминаването от академична длъжност на същата или на съответната академична длъжност” в друго висше

училище или научна организация, включително и от други европейски държави, може да се извършва и без конкурс, и избор по решение на приемащото висше училище или научна организация и при условия и ред, определен с правилниците им”. С други думи законодателят изцяло дистанцира държавните институции от признаването на чуждестранни научни звания и длъжности, не изисква никакви съответствия с нормативни актове и международни договори и не предвижда никакъв контрол по отношение на решението на висшето училище или научната организация за качествата на учения, идващ от чужбина.

Веднага прави впечатление, че тук става дума за учени, идващи от европейски държави. Законодателят не взема никакво отношение за учени, работили в страни извън Европа, т.е. в преобладаващата част от света. При липса на законова разпоредба всяко висше училище или научна организация, основавайки се на автономността си, може да взема безконтролно каквито решения поиска в тази насока. А лицето, работило в чужбина, може да поиска признаване от онова ВУ или НО, където намери свое лоби.

Тъй като според ЗРАСРБ академичните длъжности не са национално значими като научните степени и се отнасят само за съответното висше училище или научна организация, то е редно учените с придобити длъжности по новия закон за изписват длъжността след името си, като задължително посочват за кое висше училище или научна организация се отнася то. Освен това никъде в ЗРАСРБ не се говори за хабилитация и кои учени са хабилитирани. Най-накрая трябва да посочим и това, че в науката и висшето образование, в т.ч. и във фонд „Научни изследвания” има цяла поредица от административни длъжности, които не са академични. Последните могат да бъдат условия за заемане на административна длъжност, стига в съответния правилник да е предвидено такова изискване.

Очевидно е необходима силна политическа воля, за да се изясни бъдещето на фонд „Научни изследвания”, да се осигурят условия за неговото нормално функциониране и да се внесат съответни изменения в нормативни и поднормативни актове.

Приложение: Брошура „Приносът на фонд „Научни изследвания” за развитието на науката в България и основни изисквания за неговата дейност”

С уважение,

Чл.-кор. Д. Дамянов,
Председател на СУБ